

ARGANG XVIII

WINNIPEG, MAN., ONSDAGEN DEN 22:da JUNI, 1910.

Nr 25.

SVERIGE-
NYHETER

(Forts. fr. sid. 5.)

En hemsk våldsgärning förövades den 28 maj i förstaden Stabylund vid Uppsala, i det hustru Berta Maria Erikson, sannolikt i ett anfall af sinnesförvirring, med ett strykjärn misshandlade sin fader, gärlägnaren Andersson, så att han af skadorna följande dag afled. Mörderskan hustru Erikson var 78 år gammal. Hustru Erikson är född 1873.

VARMLAND.

Läfsleda. I Stora Kils socken ha två makar med kort mellantid begått självmord. För några veckor sedan berövade sig soldaten Vidhamn lifvet genom hängning, och nu har afven hans hustru på samma sätt tagit sig af dagen. Hon har efter mannens död varit intagen på Kils fattigård och under tiden visat sig grubblande och dyster.

Värfloden i Värmland är fortfarande ganska kanbar. Den inträdda sommarvarmen har smält en myckenhet snö i de nordliga skogarna, hvilket återigen förorsakat stigning i de från dessa trakter ledande älvarna, särskilt Klarälven. I Kristinehamn har vattnet gått öfver stenagen vid ure hamnen. I Ölme så flera hemman till stor del under vatten och en del jordbrukare hotas af betesbrist. Man har i Ölme sökt uppföra fördämnningar mot vattnet, men de ha spoliats af vågorna.

En ohäyglig fördom. Härnads hängde sig i Värmland en sågverksarbetare Svante Andersson. Enligt som framkommit vid polisförhören hade en kamrat till A. strax efter gärningen kommit in i vedboden, där A. hängt sig. Han hade då tagit ned honom och gjort upplifningsförsök. Härnunder hade kamraternas hustru kommit till platsen och bestämt afdräkt sin man från att göra någon beaktning med självmördaren, "ty det kunde bli straff på det". Mannen hade då slutat med upplifningsförsöket till synnerhet som han ej märkte någon liftecken från A. Han och hans hustru hade sedan hjälpt åt att åter placera A. i snaran, hvarefter de tillkallade polis, som nedskär iket.

Eldsvåda utbröt den 25 maj i en större arbetskasern benämnd Högen i nord Nykroppa bruk. Under eldsvådan blef en äldre kvinna rätt illa bränd. I kasernen, som ägdes af Stora bruk, inrymdes 9 familjer och 25 ungdomar eller tillhoppa ett 40-tal personer, hvilka nu äro utan bostad och dessutom fått allt sitt lösöre förstört. Detta var oförsäkrat.

VÄSTERBOTEN.

Till riksdagen ha statsfullmäktige i Umeå valt grosshandlare C. Th. Sædén.

Renärskningen i Västerbottens län har afslutats, och enligt dessamman finnas i landet 76,401 renar. Ej mindre än 17 lapparna äga öfver 1,000 renar vardera; störste renägaren är lappen O. Sjulson, Girkfjäll, som äger 8,173 djur, och därefter kommer Sjul Lars Sjulson i Sorsele med 2,173.

VÄSTERGÖTLAND.

Ett föl med klöfvar framföddes härnads dagen af ett sto tillhörigt Clas Gustafson i Stommen, Mularp. Fölet var i öfrigt vackert och välskapat.

Storkrämmade. En stork slade sig den 26 maj i Ålängs invid Långsaret. Det är första gången man observerat storken i dessa trakter.

En häfvig skogsbrand utbröt härnads dagen i skogsområdet inom Remmens socken. Elden härjade ett område på 75 tunnland. Skadan värderas till 10,000 kronor.

Nervförebepidien i Lilla Edet har nu rasat ut för denna gång, sedan den satt platsens läkare, sjuksköterskans och hälsovårdsnämndens tämländ på ett långvarigt prof.

Vaxholm. En af de bördigaste och bästa egendomar i Vaxholm, med en areal af närmare 600 tunnland har gått under klubban vid exekutiv auktion i landskansliet i Mariestad.

En större färgerbyggnad af tegel kommer i sommar att uppföras af Borås värfverksaktiebolag på den s. k. Hallbergskan kilen. Kostnadsförslaget är åtskilligt öfverstigat 100,000 kr.

Ett revolverkast mot sig själf aflossade härnads dagen tegelkärnan Samuel Nilsson från Hellerna. Frånbräns bruk vid Vänersborg. Skottet träffade i tinningen och Nilsson afled genast. Han var född 1866 och gift sedan 16 månader.

Drunknad gosse. En 5-årig son till väfaren Håkansson vid Gardinfabriken i Almedal råkade den 27 maj under lek vid Molndalsån falla i vattnet i närheten af Södertälje tändstieksfabrik. Den lille gick till botten och drunknade.

Brist i kassan. Vid en extra revision som företogs af kooperativa för Reformen i Molndahl räknades skapen har upptäckts en brist af 1,510 kr. 26 öre. På hvad sätt den tillkommit har varit svårt att utrona. Förutvarande kassören, en lagerbokhållare på Papyrus, får emellertid tacka bristen.

En anhaltstation vid Bittarna, belägen mellan Herrljunga och Vedum å U.-V.-H. järnväg, har länge varit ett önskemål från ortsbefolkningens sida. Nu har järnvägsstyrelsen så till vida tillnagat detta, att resande från Herrljunga med vissa tåg få afstiga vid nämnda plats, om därom tillståndet sker vid station.

Trollhätte kanals ombyggnad. Systeletter f. n. 6:0 arbetare. Dessutom sysselsätts vid vattenverket 309 man och på industriområdet 31 man, hvilket i allt blir en arbetarstyrka på 970 man.

Domen fastställt. Göta höfrätt har genom utslag fastställt Åskims m. H. häradsutslag den 16 februari 1910, hvarigenom arbetaren J. Svenson i Molndahl dömts för smädelse mot polismann i tjänstutövning att betala 30 kr. samt för våld mot polismannen Lagerwall, då denne den 18 augusti 1909 med batong sökte hindra en folkmassa att tränga in på poliskontoret i Molndahl, till 1 månads straffarbete.

Hem för att dö. Å Lidingöpolis lase-rett afled natten till den 26 maj efter genomgången operation för tarm- och hemmangsgården Johan August Johansson från Nedelegatan, Pyromag. På 1870-talet nederlades Johansson för ekonomiska svårigheter skulle utvända till Nordamerika. Skräddare till yrket, erhöi han plats hos en skrädderfirma i Osage City, Kans., hos hvilken han sedan hela tiden arbetat. Skulderna däriemellan betaltes, nya gärdlöster inköptes, husen ombyggdes och allt var nu så väl ordnat i hemmet, då han efter 29 års bortvaro i februari månad återkom. Förordningen af klimat tycktes emellertid icke bekomma honom väl.

VÄSTERMANLAND.

Blodförgiftning och död. Ställaren vid Dagarnas järnvarvsstation Karl Gustaf Persson afled härnads dagen i Norbergs lasarett, något öfver 24 år gammal. Dödsorsaken var blodförgiftning, som hade sin första uppträdelse från en liten blodblåsa i ett af hans fingrar, förorsakad af något slag eller någon klämning. Då feber infann sig, troddes att det var influensa och man brydde sig ej om att tillkalla läkare. När man slutligen måste vånda sig till läkaren och man på hans tillstånd hade fört den sjuke till lasarettet, var det för sent. Operationen företogs väl, men hjälpte icke o, den sjuke dog under svåra plågor.

ÄNGERMANLAND.

En tamligen sällynt akt förtäddes den 22 maj i döfstunskolan i Härnösand, då döfstunna eleverna Olga Olivia Birgitta Olsson, 18 år, och Adolf Wilhelm Lindblom, nära 9 år, genom dopet upptogs i den svenska kyrkan.

Från far till son i 373 år — eller sedan 1528 — har ett hemman i Näskär, Lidens socken i Ängersmanland, gått i arv och brukats samt innehafves och för närvarande af en ättling af samma gamla bondesläkt, hemmansägaren Näström.

Dödande fall. Då barkskippet "Hermes" från Bergkvara, kapten G. Sterling, den 27 maj vid 5-tiden på aftonen under stark storm befann sig sydost om Hernö klubb, råkade mastrosen P. O. Johanson falla från mästerns i stormasten ned i diäck. Han erhöi i fallet så svåra skador i hufvudet att han efter en kort stund afled. Han var född 1890 och bördig från Söderåkra i Kalmar län.

En sorglig händelse har inträffat i Helgum, Ängersmanland, i det en ung flicka plötsligt förlorat förståndet. Flickan, som är 17 år gammal och i tjänst i hotellet, hade alltsedan pingsthelgen visat sig såsom virrig och galat osammanhängande. Härnads dagen bröt vansinnet på allvar ut, då den stackars flickan påstod sig ha sett kometen o. s. v. På natten blef hon så våldsam att man måste vakta henne. Hon har nu förts till sitt hem i Långsele.

Hemsk olycka. Den 25 maj råkade stenarbetaren A. Johanson i Krausfors att under rifning af en gammal

Atgärder mot lyxen
i Sverige fordoms-
dags.

Nu tillåter tidsandan icke mera sådana ingrepp i den personliga friheten som i forna dagar voro vanliga, och det kan vara intressant att taga del af det sätt, hvarpå myndigheterna i Sverige endast halftannat förhållande tillbaks sökte hejda lyxlivet bland folket och genom hotel- sen om stränga straff hålla lyxen inom tillhöriga gränser.

Redan under fristidens utfråddes kungliga förordningar och "placater" härom, och det är med stort intresse man tager del af dessa i riksdags fullt fall af drakoniska bestämmelser, hvilka, om de åter kallades till laga kraft, skulle i grunden omstörta våra nutida enklaste levnadsbegrepp.

I en af 1756 utfärdad förordning säger bl. a. kung. m. t. att han "icke utan bekymmer förnämmit, huru yppighet och öfverflöd särdeles i senare tid öfvermåttat tilltagit, då likväl sådant är för hälsan skadligt, och stridande mot naturen, som med litet åtnöjes, samt bringar folk uti yttersta fattigdom och elände. Sedan Rikens Ständer med berömmelig nit arbetat därpå att hvarje svensk man och kvinna måtte kunna kläda sig i svensk dräkt, vare intet högre till önskan, än att hvar och en åtnöjes sig med landets goda till spis och underhåll. Rikens ständer hafva i alla tider under detta regeringssätt sökt att uppmuntra alla slags handöfver till medicinerens beredande oomgängliga, så blifva de apotekare kungliga förbehållna att till det kvantum införskrifva som nödvändigt är, för den behöfvas och vidare skall utsätti varakt."

Sådana voro föreskrifterna rörande hvad som fick införas i riket, och mången skall väl vid läsningen häraf verkligen gripas af häpnad inför det inträng i "drottningens" K. m. på så sätt gjorde. Men dessa importförbud äro dock ett intet mot de minst sagdt kurlösa och till ytterligare stränga lagar, hvarigenom klädesdräkternas snitt och rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

Inför en sådan matvarvrensurs är det svårt för oss i våra dagar att rikigt sätta oss in i den kulinariska enkelheten, som måtte ha rått bland "Fristidens" svenskar — hänvisande till landets egna produkter, alldeles som såg Robinson Crusoe på sin ö. Och icke nog med att k. m. i sin omsorg för landets välfärd åtsändade dessa närings- och stjuvingsmedel, — äfven alstern af den utländska industrien voro portförbudna på ett sätt som torde öfverträffa afven det mest vidrigaste tullskydd. Listan på dylika varor upptager afven en del saker af intresse såsom t. ex. barometer, blåsbeglar, bilder af alabaster och gips ("dock böra härifrån undantagas sådana bilder af gips som för modeller till målareakademiens samt artisters behof kunna inkomma"), böcker, ("inbunden dock undantagas resandes egna böcker"), cement, kompasser, dref, flöjter, fernissa, glasögon, optiska glas, guldtyger, järn och stålvaror, alla slags instrumenter, kappar, korskruvar, lärft, marmor, nubbengrasker, knappålar, papper, plymer, poslin "från andra orter än Ost-Indien", kvarter, och borstar, raketer, sadlar, skinn, skedar, sprutor, strumpor, solvisare (!), tumskokor, ur, fioler, vaggor, luktvatten, vaxsaxenken m. m. m. Kungörelsen i sin helhet afslutas med följande reservation:

"Som några få af ofvannämnda till införskrifva förbudna förbehållas till medicinerens beredande oomgängliga, så blifva de apotekare kungliga förbehållna att till det kvantum införskrifva som nödvändigt är, för den behöfvas och vidare skall utsätti varakt."

Sådana voro föreskrifterna rörande hvad som fick införas i riket, och mången skall väl vid läsningen häraf verkligen gripas af häpnad inför det inträng i "drottningens" K. m. på så sätt gjorde. Men dessa importförbud äro dock ett intet mot de minst sagdt kurlösa och till ytterligare stränga lagar, hvarigenom klädesdräkternas snitt och rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

na att vid sina offella bjudningar hafva ända till 6 rätter, — dock voro ostron, konfekt, sylter och geléer förbudna annat än vid de största gästbuden, såsom bröllop o. d. och skulle i alla händelser stor sparsamhet därmed iakttagas. Likväl fanns det s. k. konfektbröllop (ett ord som ännu tycks leva kvar!) därvid som enu konfiterer, men ej någon mat, — afven alstern af den utländska industrien voro portförbudna på ett sätt som torde öfverträffa afven det mest vidrigaste tullskydd. Listan på dylika varor upptager afven en del saker af intresse såsom t. ex. barometer, blåsbeglar, bilder af alabaster och gips ("dock böra härifrån undantagas sådana bilder af gips som för modeller till målareakademiens samt artisters behof kunna inkomma"), böcker, ("inbunden dock undantagas resandes egna böcker"), cement, kompasser, dref, flöjter, fernissa, glasögon, optiska glas, guldtyger, järn och stålvaror, alla slags instrumenter, kappar, korskruvar, lärft, marmor, nubbengrasker, knappålar, papper, plymer, poslin "från andra orter än Ost-Indien", kvarter, och borstar, raketer, sadlar, skinn, skedar, sprutor, strumpor, solvisare (!), tumskokor, ur, fioler, vaggor, luktvatten, vaxsaxenken m. m. m. Kungörelsen i sin helhet afslutas med följande reservation:

"Som några få af ofvannämnda till införskrifva förbudna förbehållas till medicinerens beredande oomgängliga, så blifva de apotekare kungliga förbehållna att till det kvantum införskrifva som nödvändigt är, för den behöfvas och vidare skall utsätti varakt."

Sådana voro föreskrifterna rörande hvad som fick införas i riket, och mången skall väl vid läsningen häraf verkligen gripas af häpnad inför det inträng i "drottningens" K. m. på så sätt gjorde. Men dessa importförbud äro dock ett intet mot de minst sagdt kurlösa och till ytterligare stränga lagar, hvarigenom klädesdräkternas snitt och rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

I en kungörelse af 1731 säges bl. a. "Hvad klädesdräkten angår, så tillåtes väl att allt hvad här i landet kan tillverkas, utan guld och silfvers inblandning, och härav och härav efter den här nedanför omförmålade åtskillnad. Men alla nya påfund i kläder, eller annat, som bäres och brukas, böra räknas för vanart och skällsvärd, samt den nytte af de föremål, som till rätta bruk regleras, samt de bestämmelser rörande rena privatlivet, hvarigenom det allmänna omgänget skulle följa "lagens bokstaf".

Sof godt.

En kulturbild från 1500-talet.

När vi efter dagens kif och strid går till hvila i en bekväma engelska järnsäng, med dubbla stälresarsbottor — har vi då egnet en tanke på hur edra förfäder så långt tillbaka som 1500-talet hade sin sängfråga ordnad! Man vet naturligtvis att de ej hade det lika bekvämt i horisontalplanet som vi nutidsmänniskor, men hur ofrefligt i synnerhet de lägre klasserna hade det i detta hänseende har man knappast klart för sig.

Särskilda sängar förekommo i själfva verket icke ofta. I regeln användes de långa väggarna i dagstugan löpande bänkarna som soflädder. Husbonden och hans hustru lägo i "högslätt", barn och tjänare om hvarandra på de öfriga bänkarna. Sängkläderna voro ganska tuffliga — ioh halm till underlag och några skinn till täcken. I "ugnstugor" beföddes ej heller några täcken, ty rummet hölls hela dagen så varmt, att gärdslöfvet till och med vintertid oftast gingo halfnaka omkring därinne. Som man hör, led man icke af vedbrist den tiden och ej heller var man så pig på frisk luft som nu, så att något utsläppande af den goda sköna värmen genom vädring kom alls inte i fråga. Inneboendesystemet var man icke heller rädd för på den tiden. En storbonde hade söner och döttrar kvarstannande icke sällan i åratal med sina resp. familjer hos föräldrarna. Alla dessa individer af olika kön och ålder valtrade sig alltså i halmen på bänkarna om hvarandra — man föddes, lefde och dog inför hvarandras ögon, utan att det den tiden ens sattes i fråga att de intimaste lifsfunktionerna borde undandragas obehöriga blickar. Ju flera i stugan, desto varmare och praktigare blef det — och därmed jämt.

Värre var det vintertiden i de äldre stugorna med öppna härd och rökhål i taket, i synnerhet om morgnarna, när man tre timmar före dagningen skulle göra upp eld. Man måste då öppna ej blott rökhålet utan äfven dörren för dragets skull, och det kräffdes då ett särdeles godt samvete för att kunna soffa i röken och draget. Men redan på 1500-talet började de rika bönderna inrätta åt sig särskilda soflädder. Detta skedde endast genom att afstånga en del af bänken, sätta upp fristående brädväggar från golf till tak på framsidorna samt vid hufvudgärdens och fotändan. På framsidan anbringades en dörr, och så hade man soflädder eller skovsängen färdig. I ett dylikt sängskåp hade man nu en soflädd, mera åtskild och fridfull än den dyrbareste "himmelsäng" från berggrårdarna. Men liksom vid alla framsteg följde afven olägenheter med den nya uppfinningen. Den nya soflädden var praktiskt skyddad för drag och så behagligt varm — men det blef tyvärr något för mycket af det goda. Ty den goda, sköna värmen lockade ej blott husbonden och hans hustru, utan äfven andra varelser. I Sverige var det nog bara den vanliga sänghyllan som ännu i dag förekommer, där retheten brister — bara med den skillnaden att det då till och med hos de allra förmåsta bönder ansågs som den naturliga saken i världen, att sängarna skulle vara fulla af öhyra. I Danmark tillät däremot det mildare klimatet så att säga utvecklingen af ett högre djurlif i de väggfästa sängarna. Så sent som år 1580 ger en dansk författare följande smådrag ur den låtada danska sängens naturlihistoria:

"Upp i Ömmeyra hade de snokar i sängarna." — "I Hesselholt var det så många snokar, att de krogo fram på stugugolfvet, så snart det blef lyst i rummet." — "På ostkusten af Jylland var det mycket snokar, och de hade oftast sina bon i sängarna." — "I Aapdholm var det ett par, som hvarje dag gick ut på arbete och lämnade sitt barn hemma med ett fat mjölk och några brödbitar. En dag kommo de hem tidigare än vanligt och sågo då barnet sitta på golfvet vid mjölkfatet med en stor fet snok bredvid sig. Denne drack begärligt af mjölken, men barnet slog den då med skeden på hufvudet och sade: 'Pim! inte bara mjölk, utan ett också af brödbitarna!'"

Om en del andra gäster, som triffades så godt i den sköna sänghyllan skriver samma författare följande: "Då halmen är gammal och unken — hos småfolket ombytes den endast en gång på året — trifvas rättor och moss alldes förfräffligt i börnen af de stora sängarna. Man skall just till att sonna, då det börjar prassla i halmen, och rätt som det är kilar en stor fet rätta tvärs öfver benen på en. Man slår efter den, men förgäves, den är van att skickligt undvika oförsynta attentat, och med ett lustigt språng råddar den sig ned på golfvet. Om en stund är det kanske den äkta makar, som ska! ut och se."

Om en del andra gäster, som triffades så godt i den sköna sänghyllan skriver samma författare följande: "Då halmen är gammal och unken — hos småfolket ombytes den endast en gång på året — trifvas rättor och moss alldes förfräffligt i börnen af de stora sängarna. Man skall just till att sonna, då det börjar prassla i halmen, och rätt som det är kilar en stor fet rätta tvärs öfver benen på en. Man slår efter den, men förgäves, den är van att skickligt undvika oförsynta attentat, och med ett lustigt språng råddar den sig ned på golfvet. Om en stund är det kanske den äkta makar, som ska! ut och se."

Om en del andra gäster, som triffades så godt i den sköna sänghyllan skriver samma författare följande: "Då halmen är gammal och unken — hos småfolket ombytes den endast en gång på året — trifvas rättor och moss alldes förfräffligt i börnen af de stora sängarna. Man skall just till att sonna, då det börjar prassla i halmen, och rätt som det är kilar en stor fet rätta tvärs öfver benen på en. Man slår efter den, men förgäves, den är van att skickligt undvika oförsynta attentat, och med ett lustigt språng råddar den sig ned på golfvet. Om en stund är det kanske den äkta makar, som ska! ut och se."

Om en del andra gäster, som triffades så godt i den sköna sänghyllan skriver samma författare följande: "Då halmen är gammal och unken — hos småfolket ombytes den endast en gång på året — trifvas rättor och moss alldes förfräffligt i börnen af de stora sängarna. Man skall just till att sonna, då det börjar prassla i halmen, och rätt som det är kilar en stor fet rätta tvärs öfver benen på en. Man slår efter den, men förgäves, den är van att skickligt undvika oförsynta attentat, och med ett lustigt språng råddar den sig ned på golfvet. Om en stund är det kanske den äkta makar, som ska! ut och se."

hvar rättfar tog vägen... och det blir åter att leka rymmare och fasttagare i stället för att soffa". Snokar, rättor och dylika "hogre" djur, utom den ordinarie sänghyllan — då fick man ändå kanske smärre nattro i de stora pampiga väggfästa sängarna än på de öppna bänkarna, afven om man där var desto mera utsatt för drag och rök.

Frammande, som skulle öfvermatta, hade det minsta en faller för soflädder, bänkplatserna voro vanliga alla upptagna. De förmånare gästerna tingo då ligga på bordet, och det ansågs ju särdeles gentilt och bekvämt, men de andra tingo utan vidare sträcka ut sig på golfvet. Att nattlagret var hårdt, gjorde ju minus, men värre var att golfvet vanligen upptogs af böns, hundar, duvor, kalvar, lamm, kyllingar och grisar. Men en viss rätt betraktade dessa alla mänskliga tillfalliga nattgäster som inkräktare och behandlade dem därefter. Med kraftiga frägar skildras också en resande på 1500-talet en natt, tillbringad under dylika omständigheter, de starka utdunstningarna från både människor och djur och den egendomliga förmånen af att grisar och kyllingar gång på gång nosade i ansiktet på den sofvande — eller rättare sagt den som förgäves försökte att soffa. Ja, så hade man det ställt med sängfrågan på 1500-talet. Ett vanligt fattighjon i våra dagar har, som af ofvannämnda framgår, icke en så usel och obekväm sängplats, som den i rikaste bonde förr i världen. Och samma skillnad